

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 443/2024
05.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић и Марине Милановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца Стечајна Маса „Гоша – Фабрика шинских возила, путничких и специјалних вагона“, доо у стечају из Смедеревске Паланке, чији је пуномоћник Зоран Милошевић, адвокат из ..., против тужених „Железнице Србије“ а.д. из Београда, чији је пуномоћник Љиљана Попадић, адвокат из ... и „Србијавоз“, а.д. из Београда, чији је пуномоћник Ђурђија Весовић, адвокат из ..., ради новчаног потраживања – вредност предмета спора 72.655.430,17 динара, одлучујући о ревизији друготуженог, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж број 4999/22 од 30.11.2023. године, у седници одржаној 05.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија друготуженог, па се **ПРЕИНАЧАВАЈУ** пресуда Привредног апелационог суда Пж бр.4999/22 од 30.11.2023. године и пресуда Привредног суда у Пожаревцу П бр.69/2019 од 20.04.2022. године у ставу 1. и 4. изреке и у том делу **ПРЕСУЂУЈЕ** тако што се одбија захтев тужиоца Стечајне масе „Гоша“ – Фабрика шинских возила, путничких и специјалних вагона доо у стечају из Смедеревске Паланке, да се друготужени „Србијавоз“ из Београда обавезе да му плати 72.655.430,17 динара са законском затезном камато од 27.02.2019. године до исплате, као и да му накнади трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да друготуженом плати износ од 467.500,00 динара, на име трошкова првостепеног и другостепеног поступка у року од осам дана од дана пријема пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да друготуженом плати износ од 1.135.000,00 динара на име трошкова ревизијског поступка у року од 8 дана од пријема преписа пресуде.

У преосталом делу ревизија друготуженог се **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољена.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Пожаревцу П бр.69/2019 од 20.04.2022. године, ставом 1. изреке, друготужени „Србијавоз“ из Београда, обавезан је да тужиоцу плати 72.655.430,17 динара, са законском затезном каматом од 27.02.2019. године до исплате. Ставом 2. изреке, одбијен је захтев тужиоца да се друготужени обавезе да му плати законску затезну камату на појединачне износе до 26.02.2019. године. Ставом 3. изреке, одбијен је захтев тужиоца да се првотужени „Железнице Србије“ из Београда, обавезе да му плати износ наведени главног дуга са каматом. Ставом четири изреке, друготужени је обавезан да тужиоцу плати трошкове поступка у износу од 1.653.000,00 динара. Ставом петим изреке, тужилац је обавезан да првотуженом плати 1.222.280,00 динара на име трошкова поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 4999/22 од 30.11.2003. године, одбијена је као неоснована жалба друготуженог и потврђена пресуда Привредног суда у Пожаревцу П бр.69/19 од 20.04.2022. године.

Благовременом ревизијом друготужени побија правноснажну пресуду донету у другом степену, због погрешене примене материјалног права. Сматра да су судови погрешно применили члан 210. ЗОО, односно да другостепени суд није правилно применио члан 505. Закона о привредним друштвима и 452. Закона о облигационим односима, који регулишу пренос обавеза са једног лица на друго. Предлаже да се пресуда преиначи и одбије тужбени захтев у односу на ревидента као неоснован или да се у целини укине пресуда другостепеног суда и врати на поновно суђење.

Врховни суд налази да је ревизија друготуженог делимично неодзволена у смислу члана 410. став 1. тачка 4. ЗПП. Наиме, другостепеном пресудом је потврђена првостепена пресуда у делу којим је одбијен тужбени захтев према првотуженом, као и у делу којим је према друготуженом одбијен део захтева за камату. Друготужени нема правни интерес да ревизијом побија правноснажну пресуду у делу у коме је успео у спору, односно у односу на одлуку којом је захтев одбијен према првотуженом. Стога је на основу члана 413. ЗПП одлучено као у ставу 4. изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је установио да је ревизија друготуженог основана у делу у коме је дозвољена.

У поступку није учињена битна повреда из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, између тужиоца, као ремонтера – директног корисника и првотуженог „Железнице Србије“, као наручиоца, закључена су три уговора за вршење услуге редовне оправке путничких вагона - кола. Први уговор је закључен 28.09.2011. године са обавезом тужиоца да изврши редовну оправку осам путничких возила по цени од 45.000.000,00 динара са ПДВ-ом. Други уговор је закључен 26.03.2012. године за оправку осам путничких кола по цени од 44.000.000,00 динара са ПДВ-ом. Трећи уговор о поправци 10 путничких кола по цени од 180.000.000,00 динара са ПДВ-ом, закључен је 21.02.2011. године с тим да је анексом измењена цена и повећана на износ од 195.000.000,00 динара са порезом на додату вредност. Измењен је и рок у коме треба извршити радове, као и неке техничке одредбе уговора. По наведеним уговорима тужилац је требало да испоставља фактуре за свака кола појединачно, у року од осам дана од дана овере записника за свака кола појединачно. Основ за плаћање фактуре од стране Фонда за развој могла је бити само фактура која је оверена од стране наручиоца, а плаћање укупне вредности за редовну оправку путничких возила се вршило из средстава обезбеђених Законом о буџету и

Програмом о условима и начину подстицања производње и ремонта шинских возила у РС за 2011. годину.

Између Фонда за развој Републике Србије и „Гоша ФШВ“ из Смедеревске Паланке закључена су два уговора о кредиту, дана 03.09.2012. године и 04.12.2012. године. По тим уговорима је Фонд дао кориснику кредит из средстава буџета РС, на основу Програма о условима и начину подстицања производње и ремонта шинских возила у РС, за 2012. годину, а за потребе АД „Железнице“.

Предмет спора је износ по фактурама које нису оверене од стране првотуженог, због чега нису ни могле бити поднете Фонду за развој ради оправдања добијених кредитних средстава.

У поступку стечаја над тужиоцем, Фонд за развој РС је поднео пријаву потраживања са изменом пријаве. Измењено потраживање у износу од 202.164.527,03 динара је утврђено у целости закључком Привредног суда у Пожаревцу Ст бр.28/2017 од 26.09.2018. године и сврстано је у трећи исплатни ред. Обухвата и потраживања по уговорима о кредиту закљученим између тужиоца и Фонда.

Дана 11.05.2015. године, Скупштина „Железнице Србије“ донела је одлуку о статусној промени „Железнице Србије“ а.д. издвајање уз оснивање нових акционарских друштава. Између осталих, овом статусном променом је основан и друготужени. План статусне промене представља саставни део одлуке, а сви повериоци „Железнице Србије“ су обавештени у складу са законом, те је Влада РС, дала сагласност на одлуку посебним решењем објављеним у „Службеном гласнику РС“. Вагони-кола који су били предмет поправке, пренети су друготуженом од стране првотуженог, односно пренети су из његове имовине ради обављања железничког саобраћаја од стране друготуженог. Према налазу Градског завода за вештачење разлика вредности између преузете имовине и обавеза које је друготужени преузео приликом оснивања од првотуженог, на дан 10.08.2015. године је износила 27.184.424.852,00 динара.

Нижестепени судови усвајају тужбени захтев у односу на друготуженог. Првостепени суд образлаже да тужилац јесте био у уговорном односу са првотуженим коме је пружио услугу поправке путничких возила, али да првотужени ту услугу није требало да плати, већ је плаћање за њега обављао Фонд за развој РС, који је тужиоцу пласирао средства кроз уговоре о кредиту. Како првотужени, као корисник услуга, није имао обавезу плаћања, то ни обавеза друготуженог не може произлазити из преноса имовине првотуженог на друготуженог на основу Плана статусне промене из 2015. године. С обзиром да је друготужени основан ради обављања делатности железничког превоза путника и припао му је део имовине првотуженог, неопходан за обављање те делатности, укључујући и поправљене вагоне, првостепени суд налази да обавеза друготуженог произлази применом одредби о стицању без основа. По његовом становишту део имовине тужиоца који чини утрошени материјал за поправку и уложени рад, прешао је у имовину друготуженог, а тај прелаз нема основ у правном послу. Зато сматра да је друготужени дужан да на основу члана 210. ЗОО изврши исплату износа по спорним фактурама испостављеним првотуженом, са каматом од дана подношења тужбе.

Другостепени суд потврђује одлуку првостепеног суда. Образлаже да обавеза друготуженог произлази из члана 505. Закона о привредним друштвима и члана 452. ЗОО, јер је друготуженом, са делом имовине првотуженог, приликом оснивања, пренета и обавеза која се односи на тај део имовине, укључујући обавезу која је предмет спора.

Врховни суд не прихвата становиште нижестепених судова.

Чланом 505. Закона о привредним друштвима, уређене су правне последице статусне промене. Ставом 1. тачка 2. овог члана је прописано да друштво стицалац постаје солидарно одговорно са друштвом преносиоцем за његове обавезе које нису пренете на друштво стицаоца, али само до износа разлике вредности имовине друштва преносиоца којом му је пренета и обавеза друштва преносиоца које је преузео, осим ако је са одређеним повериоцем другачије уговорено.

Чланом 452. ЗОО, прописано је да лице на које пређе на основу уговора нека имовинска целина физичког или правног лица или један део те целине, одговара за дугове који се односе на ту целину, односно на њен део, поред дотадашњег имаоца и солидарно са њим, али само до вредности њене активе.

Из цитираних одредби произлази да се солидарна одговорност друштва стицалаца, односно стицалаца имовине или њеног дела, успоставља за обавезе друштва преносиоца, односно за обавезе преносиоца имовине или њеног дела, те да је претпоставка успостављања такве одговорности да постоји обавеза друштва преносиоца или преносица имовине.

То овде није случај. Из уговора закључених између тужиоца и „Железнице Србије“ је утврђено да „Железница Србије“ није била обвезник плаћања накнаде за извршене поправке. Када није била дужник обавезе, не може се успоставити ни одговорност друготуженог солидарно са њом.

Обавеза Железнице је била да овери фактуре како би тужилац оверене фактуре поднео Фонду за развој ради оправдања кредитних средстава добијених од Фонда, а обезбеђених у буџету према Програму развоја путничког саобраћаја. Имајући у виду да предмет разматрања у ревизијском поступку није правноснажна одлука о обијању тужбеног захтева према првотуженом, јер тужилац који има правни интерес није уложио ревизију, није од значаја да ли је одбијање овере било основано или је представљало пропуст.

Врховни суд не прихвата ни став првостепеног суда да обавеза произлази из одредби о стицању без основа. Тачно је да је тужилац за поправку возила утрошио материјал и да је уложио рад, али то улагање има основ у уговору закљученом између тужиоца и првотуженог и представља извршење тужиоачеве уговорне обавезе. За примену члана 210. ЗОО, осим умањења имовине једног лица и у корелацији са тим увећања имовине другог лица, нужно је да умањење и увећање немају правни основ.

У овом случају друготужени је примио вагоне-кола чија је вредност увећана поправком извршеном од стране тужиоца, али основ преласка из имовине тужиоца материјала и уложеног рада заснован је на уговору закљученом са првотуженим. Сем тога, тужиоцу су из других извора (кредита обезбеђеног из буџетских средстава) уплаћена средства, само остаје неизвесно да ли ће и у ком износу признато потраживање Фонда које се односи на поправке по неовереним фактурама, у стечајном поступку над тужиоцем, бити измирено. Из свега наведеног следи да нису испуњени услови за примену члана 210. ЗОО и да су нижестепени судови погрешно применили материјално право. Осим тога, увећање имовине без основа се не би могло изразити као вредност утрошеног материјала и вредност рада на поправци, како претендује тужилац, већ као износ за који је вредност поправљених вагона увећана након поправке. Тужилац није доказао нити предлагао доказе за утврђивање те вредности, па је сходно свему наведеном одлучено као у изреци ове пресуде на основу члана 416. ЗПП.

Одлука о трошковима донета је на основу члана 165. у вези члана 153, 154. и 163. ЗПП, па су друготуженом досуђени трошкови првостепеног и другостепеног поступка у износу од 467.500,00 динара на име таксе за одговор на тужбу, трошкове вештачења и таксе на жалбу, као и трошкови ревизијског поступка у износу од

1.135.000,00 динара за састав ревизије и такси на ревизију и одлуку по ревизији по 500.000,00 динара.

**Председник већа - судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић